

A'
TSÁSZARI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

(10.)

Költ *Bétsben*, Kis-Aszöny-Havának
 (Augustusnak) 2-dik napján, 1793-dik
 Efstendőben.

Hadi Környülállások.

*Küsztn (Custine) Frantzia Vezérnek is
 le-folya az órája — a' Jákobi-
 nusok' Klúbjában.*

Még Júliusnak közepe tájján, újra fel-
 kapott vala a' Nemz. Gyűlése előtt *Küsztn*
 az által, hogy közlött vele némelly leve-
 leket, mellyek *Bordeaux*, és *Caen* Váro-
 saitól, 's *Wimpfen* Generálistól érkeztek
 hozzá; valamint az azokra adott feleleteit is.
Bordeaux, kárhoytatta a' maga levelében,
 L

a' N. Gyűlésnek 31-dik Májusi végzéseit, 's kérte *Küsztin*, hogy jól óltalmazza addig a' Hazát, míg más Városokkal egygyüvé fogva nyoltzvan ezer fegyveres Emberrel fog ő (t. i. *Bordeaux*) dolgozni, a' *Párisi Zavarók* ellen.

Wimpfen' levelének is oda ment - ki az értelme, a' hová *Bordeaux* Városáé. — *Küsztin*, igyekezett le - verni feleleteiben, mind *Bordeaux*-t, mind *Wimpfent* a' polgári hadról, 's intette őket maga példájával, hogy az után halgassanak, a' mit mond a' N. Gyűlésnek nagyobb része. — *Küsztinnek* ezen intése, igen ínnye szerént esett a' N. Gy. nek. De bezzeg nem tetteztettek a' Jákobinus - Klúbban, a' mik ott hozódtak - fel *Küsztin* ellen; a' minthogy nem is sok históriát tsináltak belőle, hanem el - végezték Jákobinus Uraimék, hogy *Küsztin* ki kell vetni a' Vezérségből; és már azólta azt is írják, hogy a' Közjóra ügyelő Deputátzió parantsolatot adott, *Küsztinnek* le - tétele, 's meg - árestálása eránt — mellyet ugyan még egész bizonyossággal nem írhatunk; de annál könnyebben meg - történhetett vagy történhető dolognak találunk: mennél bizonyosabb az, hogy a' mostani N. Gy., minden Deputátzióival együtt, tsak *Ekhója* a' *Párisi mindenható Jákobinus Klúbnak*.

Biron Frantzia Vezér jó előre megsejtette, hogy ki akarják őtet tenni hiva-

talából: azért is hogy el-kerüllye a' tsúf-ságot, írt a' N. Gy. hez, 's kérte, hogy tekintvén az ő betegségét, vegye-le rólla a' Vezérséget. Helyébe, előbb *Dietmann* választatott; de minthogy ez ellen némely-lyek azt a' ki-fogást tsinálták, hogy tsupán a' lovasságnál szolgált: ez okon, Generál *Beyffer* tétetett *Biron'* Szuktzesszorává.

Gen. *Sandoz*, egy. vólt, a' *Biron'* Fő Vezérsége alatt szolgáltt Al-Vezérek köz-zül. Ezt is meg-folztotta Tifztségétől a' Közjóra ügyelő Deputátzió; 's helyébe, *Boiffiere* Gen.t állította-elő.

Kellermann Frantzia Vezér vett paran-tsolatot a' N. Gy. től, hogy Seregének egy részével, mennyen *Lyon* (*Lugdunum*) Varosa ellen.

A' *Marsiliaiak*, kik szintolly ellenségi most a' N. Gy. nek, mint a' *Lyoniak*, el-foglalták *Avenio* (*Avignon*) Városát.

Wurmser Vezérünk, *Landaun* innen fekvő *Nieder-Hochstädti* fő-kvartélyából egy elöl-járó tudósítást küldött *Bétsbe*, mellynek értelme szerént, Júliusnak 19-dik napján reggeli négy órakor mindenütt meg-támadta az Ellenség, említett Vezérünk' Seregének Oíztályát, 's ki nem tért egész késő estig a' veszekedésből. *Kleist* nevet viselő Pruffzus Regementbéli Oberstlieut. *Kadivadi* Urat ki is nyomta *Moderbach* nevü Faluból, úgy nemkülönben *Thadden* Pruffzus Generálmájort *Romberg*ből; de

által nem ronthatott a' *Rombergi* völgyön! mert mihelyt tudósítást vett *Thadden* Generálistól Gr. *Wurmser*: mindjárt küldötte *Hötze* Generálisunkat az említett völgybe, és négy gyalog Osztályt is rendelt utánna segítségül. *Germersheimi* tanyánkra soká kukuttsáltak-ki a' Frantziák, az előtte lévő erdőből; de igen derék sántzaink miatt, nem mehettek vele semmire. A' bővebb meg-írását ezen tüzes viadalnak meg-ígérte Gr. *Wurmser*; tsak azt jegyzette-meg most előre Népünkről; hogy ez nem mottzant helyéről az Ellenség előtt, melly erős maga - tartásával nagy veszedelmet hárított - el.

Magános tudósítások után ezeket írhatjuk a' Frantziák, és *Wurmser* Vezérünk között történt újabb ütközetekről: — Júl. 19-dikén, mintegy másfél ezren estek-el az Ellenség' részéről; az eggyesült Ts. K., és Prusszus Seregek közzül pedig 250-en, 's 90 kaptak sebet. Nem hogy el-kushadtak volna azonban, ekkori vesztésegek után a' Frantziák; sőt újabb meg újabb szerentséket próbáltak Népünk ellen. A' Frantzia Nemzet - Gyűlésének *Landau* Várában tartózkodó Kommandánsa, kereken ki - adta a' parantsolatot *Beauhornois* Generálisnak, hogy török - szakad kereftül rontson a' *Wurmser*' Seregén. E' végett, még több ágyúkat is hozott-ki *Landauból* *Beauhornois*, úgy hogy nyóltzvanra nevedett a' *Wurm-*

ser ellen tusakodó Frantzia Sereg' ágyúinak izáma. Magáét a' Frantzia Seregét 80000-re teszik. — Júliusnak 22-dikén, délelőtti 9 órakor meg-támadták a' Frantziák három felől is egyesültt Seregeinket. A' Prusszusok, kik a' jobb szárnyát formálták, vissza-vonták magokat, 's hátra hagyták minden tábori készületeket. A' Tsász. Kir. Vitézeknek is nekik ment bal felől az Ellenség; de azok erőssen meg-állottak előtte, 's egy lovas Regementet, és a' *Gyulai* gyalogRegementjéből két Batalionokat segítségül küldöttek a' jobb szárnynak is, tsupán *Oberhochstadt*-nál vonúltak valami keveset hátrább Katonáink; de ezt is tsak azért tselekedték: hogy tisztább sikra kaphassák-ki a' Frantziákat, melly meg is lett, és szerentsésen vissza-veretett az Ellenség. — Rettentő verekedésnek kellett ennek lenni: mert az egész környékből ki-kivántattak a' szekerek a' sebessék' vitelére.

Alsó - Alsatziában, Fortlouisnál, hét hajókkal akartak által-szállani a' Rajnán, Júl. 18-dikán a' Frantziák; de Katonáink tsak hamar fenébe löttek két hajókat, 's mindenestől fogva el-süllyesztették azokat. A' meg-maradt öt hajók vissza-illantottak nagy siettséggel. Neki mérgelődött ezen, a' *Fortlouis* Várabéli Frantziáság, 's keményen ágyúzott-ki Népünkre; de el nem ejthetett többet belőle, két ágyúval-bánó, és öt gyalog Katonánknál, — tizenkettőt sebbe ejtett.

Hertzeg *Koburg*' tudósítása fzerent, mindöfzve 4216ra ment a' *Conde Várabéli* Frantzia Garnizonnak (Örizetnek) száma, melly egészen foglyúl adta magát a' miéinknek, ki-vévén a' Számtartókat, Furirokat, Seborvosokat, puska- 's ágyú- mívéseket, Szabókat, Musikusokat, és Kotsisokat, kik öfzveséggel 174 főből állottak. Ezek közül 172en, a' határig küldettek; két Seborvosok pedig, egyy ideig azon 82 nehéz beteg foglyok mellett hagyattak, a' kiket még most el nem lehetett szállítani *Condéből*, a' több, gyengébb nyavalyájú 177 foglyokkal egyyütt. Az egészséges foglyok 3 tsapatokra öfztattak-fel: úgy szállítottak *Auftriai Belgyiomba*. Az első tsapat — mellyel vólt a' Kommandáns Gen. *Chancel* is — állott 1415 Emberből; a' másik 878-ból; a' 3-dik pedig 1490ből. 97 frantzia lovakat is kaptunk *Conde Várában*.

Valentzia alól írják, hogy ezen Várnak Komendánsa engedelmet kért vólna H. Koburgtól, valamelly terhes Dámának Valentziából *P. risba* való küldettethetésére. H. Koburg vissza izent, hogy a' várandós Dáma, ki jöhet igen is a' Várból, de *Monsba*, vagy *Brüsszelbe* úgymint a' hol szintúgy szülhet, mint *Párisban*. A' Komendáns nem adott ezen jelentésre semmi választ, azért is gyanakodni kezdetek részünkről, hogy ezen fortély által arról akarta tudósítani a' *Fr. Sereger*, mitsoda időben támadják meg egyszerre, mind a' várból, mind a' táborból az östromló és szemmel tartó egyyesült *Sereget*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Diétánál lévő *Orosz*, és *Prusszus* Követek, *Sievers*, és *Buchholtz* Urak, azt kívánták a' magok Principális-
saik' nevekben a' *Lengyel* Gyűléstől: hogy ez, mentől előbb rendellyen egy tellyes hatalmú Deputátziót — vagy a' mint a' Követek nevezték — *Delegátziót* maga kebeléből, melly vélek, a' *Lengyel* Köz. Társaság' nevében és képében egéssz erejű alkura lépjen, azok eránt a' foglalások eránt, mellyeket tettek az *Orosz* Tsászárné, és *Prusszus* Király *Lengyel* Országban. A' *Lengyel* Ország - Gyűlés nem tellyesítette ezen kívánságot, 's azt felelte minden betsülettel ugyan, de nyomos ki-fejezésekkel: hogy nem is tellyesítheti azt. — A' Követek is válaszoltak, Jún. 24-dikén az Ország-Gyűlés' feleletére. Mind kettőjök' válaszának az a' summája: hogy ők, a' magok előbbeni kívánságoktól semmiképpen el nem állanak; 's jobb lesz a' *Lengyel* Nemzetnek is, ha arra haladék nélkül reá áll. — Nevezetes a' többek között, az *Orosz* Követnek ezen ki - fejezése: „Ó, úgymond, hozzá szokott már ahhoz, hogy a' maga Fejedelem - Asszonyának parantso-
latjai mentől előbb, 's minden tökéletes-
séggel hajtassanak végre.“

Minekutánna fel-olvastattak ezen két válaszok a' Gyűlésben: tanátskozni kezdtek erántok a' Rendek. Tsupán a' *Sandomiri*

Deputátus, *Zalusky* Úr, voksolt az *Orosz*, és *Prusszus* Követeknek kívánsága szerént; a' több Deputátusok ellenben arra hajlottak mindnyájan, a' mit a' Király mondott, és *Jankovsky* Deputátus javaslott. — A' Király úgy ítél, hogy a' kívántt *Delegá-tzió*nak ki-állítása veszedelmes fogna lenni. *Jankovsky* Úr azt kommandálta, hogy mind az *Orosz*, mind a' *Prusszus* Udvarokhoz, és még ezen kívül a' *Bétsihez* is jó lesz, különös Követeket küldeni.

Enyhítő balsam gyanánt szolgált a' *Lengyel* Király' és Rende' vérző szíveiknek azon Irás, melyet *Gardiner William Anglus* Követ intézett hozzájuk, ugyan tsak Jún. 24-dikén. Jelentette t. i. ez, hogy ő igen nagy figyelmetességgel vette, az *Orosz*, és *Prusszus* Udvarokhoz botsátott Feleleteknek ő vele lett közöltetéseket. — Ő úgy ítél, hogy a' *Lengyel* Király, 's az Ország-Gyűlés egyenesen azt tselekedték, a' mit kívántak a' környülállások; — és semmit sem is kételkedik, úgymond, felőle, hogy *Lengyel Ország*' Felséges Királya, a' mostani igen erányos (arányos) időben tett intézetei által, mind azt el ne fogná érni, a' mit ő *Britanniai* Felsége már régoltától fogva kívánt a' *Lengyel* Közönséges-Társaságnak.

A' *Svéd* Udvar, egy tsendesítő Irást tétetett közönségesse az Orzágnak minden részeiben.

Egynehány száz Frantzia Foglyok, a' Török szélek felé való Magyar Várakba, úgymint: *Temesvárra, Aradra* 's a' t. szállíttatnak.

Frantzia Ország.

A' Közjóra ügyelő Deputátziója a' N. Gyűlésnek, meg-újított Júliusnak 10-dik napján. Tagjai az új Deputátziónak, név szerént ezek: *St Andre, Barrere, Gasparin, Couthon, Thuriot, St Just, Prieur, Therault,* és *Lindet.* — Minekelötte elfoglott volna az előbbeni Deputátzió, köv. Elő-adást terjesztett a' N. Gyűlése eleibe: „Midön fel-állított vala ezen Deputátzió, zürzavarban vólt minden. *Dümúrié* által adta *Belgyiomot*, a' Sereget pedig rendeltenségben hagyta maga után; az északi Városokbéli Gárnizonoknak (Örizeteknek) száma meg nem haladta mindöszve is a' két ezeret; *Moguntziánál* vissza-vonta magát Seregünk; a' *Pireneus* hegyeknél (*Spanyol Ország*' szélén), a' *Vendée* nevet viselő Departementben (Köz. Társaság-olztályban) alig vólt valami kevés fegyveres Népünk, 's egyetlenegy Vár se vólt hadi módra fel-készítve. — Most ellenben 166 Erösségeink állanak jó hadi lábön; az északi Sereg (mellynek Hg *Koburgal* van ügye) rendbe hozatott, és szüntelenvaló katonai gyakorlásban vagon, kivált a' Lovasság semmi hijjával sintsen; a' *Rajna* és *Mosel* folyó vizeinél derék Seregeink állanak, 's

minden órán szándékozniak előbb nyomúlni; az *Alpesi* Seregünk, vitézül oltalmazza magát; 's az *Olasz* Országban lévő minden ütközetben győzedelmeskedik. A' *Pireneus* hegyeknél, napnyúgot felé 18 ezer Embereink állanak; *Perpignan* Váránál 120000-en, és még nagyobbra is nevedik ezen két Seregeinknek száma. *Vándé* (*Vendée*) Ofsztályaiban a' Köz. Társaságnak, hatvan ezer főből álló fegyveres Népünk vagyon, melly húsz ezerrel fog még izaporíttatni. — Tsak az egy Június Hónapban 127 millio livrát gazdálkodtunk mi; 's a' *Dillon*, és *Miranda* (Generálisok) által eszközlött ölzve - esküvést (konspirátziót) fel-fedeztük.“

(Azt bezzeg nem említette a' Deputáció, mit vesztettek, az ő fenn-állásától fogva a' Frantziák: hogy t. i. a' ditsekedésnek gyakor hallása által vakúlyon a' Nép.)

Előbb is fel-fedezték ezek a' betsületes Emberek a' *Miranda*' konspirátzióját, még minekelötte gondolatjában is lett volna az talán *Mirandának*: mert, leg-alább a' következésből itélvén, ártatlannak itéltetett ez, a' Revolutzionális Törvényfzéktől, 's szabadon botsáttatván, Párishoz nem messze tette-le magát; a' hol azonban nem maradhatott ugyan tsak tsendességben: mert absolváltatása után is Visgálók mentek egynehány izben a' házára, a' kik mindenét

fel - kutatták. Ő szegény feje, ártatlanságában való bizttában panaszra ment a' N. Gyűléséhez; de ez tsak füle mellett botsáttotta-el az egész panaszt.

Amaz első szépségű, és drágaságú Királyi Rezidentziának, melly volt *Versaliába*, minden házi készületeit árrúba botsáttatta a' N. Gyűlése, 's magából az épületből oskolat készített.

Annak a' szép Leánynak — *Corday (Cordé) Mária Sárlotnak* — a' ki megölte *Marátot*, Júl. 17-dike' estvéjén vétetett feje. — Irják felöle, hogy bátran ment a' halálra.

Magyar Ország.

Sáros-Vármegyéből, Júl. 23-dikán. — „*Zippó, András-falu, Bujahof*, és *Szent Kereszt* nevü Falujaiban Vármegyénknek, potsékká tett a' jég-esső, Július' hatodik napján, délutáni eggy óra tájban mindenféle terméseket. — *Frics, Jakobvágás, Bertelenfalv, Mochna*, és *Szinye-Ujfalu* nevezetű helyekben pedig Július' 7-dikén, délutáni két óra tájban, mód nélkül sok károkat okozott, kevés idő alatt, a' nagy menydörgéssel jött zápor - esső. *Fricsból* nevezetesen, egéllzen el-seprett a' sebes viz 14 házat, és 12 tsürt. El - vitt 28 Embereket is, kik közzül tsak 14et lehetett ki-fzabadítani. Hogy el-apadt a' viz, tiz hóltt testekre reá akadtak; de négy máig sem találhatik. — A' réteket úgy el-rontotta a'

viz, hogy két esztendő is telik bele, míg nagy munkájok után hasznot vehetnek azokból Embereink, oly formán, ha a kavatsot (követset), mellyel el-borította a' viz, fel-fzedik róla, annakutánna fel-fzántják, 's bé-boronállyák. “

Eperjes Városában, közönséges Exámenek tartattak ezen hónapnak nyóltzadik, és következő napjain, az Évangyélikusok' Oskoláikban, mellyekre nagy számú Hálgtatók gyülekeztenek-öszve mindenfelől. A' Nevendék-Papok gyönyörű előmeneteleket tettek azólta a' *Homiletikában* (Szent Irás' magyarázása' tudományában), a' miólta Fő-Tifz. *Nikolay* Úr tétetett Püspökké. — A' Grammatisták, kiknek Professzorjok *T. Petry Tamás* Úr, bé-fejezték Júl. 11-dikén a' magok ditséretes Exámeneket, egy szép Magyar Vig-Játékkal (Komédiával), mellynek tzélja vala, a' mostani környülállásokhoz képest különösen meg-kivántató igaz Patriotismusra (Haza-szeretetre) való hathatós fel-buzdítás. — Elő-fordúltak ezen Komédiában: a' hadisegítség-adások, a' Katona-fzedés (verbuálás), a' Frantzia-fogás, és az el-fogottaknak bátorságos helyre való szállítások 's a' t. Oly nemes Magyar Vitézi tűz gerjedett ezeknek szemlélésére a' több Ifjúságban is, hogy kéz lett vólna azon hevennyiben a' tsata-mezejére ki-állani a' Játék-néző helyből. — Bár minden Teátromokban hasonló

tárgyakról játszanának gyakrabban, ez idő fzerént; mint sem a' szerelmeskedésekről, mellyekre éppen nem szükséges a' közön-séges buzdítás.

A' Férji - gyermekeknek, 's Ifjaknak Exámenjeiket követte a' Leányoké, kik is két Klaszisra vóltak osztva. Mind a' két rendbéliek jól feleltek. A' nagyobb Klaszisbélieknek szerettem vólna, fonás, főzés, és gazdálkodásbéli remekeléseiket is szemlélni: mert közzülök már fél esztendő' múlva is mehet Férjhez valamellyik; — a' Magyar Asszonyban pedig előbb megkivántatik a' jó Gazdasszonysághoz való értés, mint a' felsőbb tudományoknak azon nemeik, mellyek nem egyenesen a' Feleségi és Anyai kötelességeknek magok egész természetjekben való meg-tanulására szolgálnak kalaúzúl (vezetőül vagy útmutatóúl); mert már az ilyen felső tudományok szint' olly el-múlhatatlanúl szükségesek, egy Férjhez menő Magyar Leányban, mint a' Gazdasszonyságban való gyakorlottság. — Ez a' három Asszonyi fő tudomány teheti egyedül tartóssá a' házasságbéli tisztá örö-möt és bődogságot, még ollyatén környül-állásokban is, midön a' más Fél-re nézve hijánosság találna lenni, a' Férji, Gazdai, és Atyai kötelességeknek értésében, 's tellyesítésében. “

Pestről, Júliusnak 27-dikén.

A' Magyar Universitas' Professzoraihoz minémű hajlandósággal viseltessen Fels. Urunk: új bizonyosága ennek, *Nyitray* Konsiliárius után, néhai Professzor Tifz. *Horváth János* Úr is, a' ki már esztendővel ez előtt, egész fizetéssel nyúgodalomra bocsáttatott; a' napokban pedig Tituláris-Apátúrsággal tiszteltetett-meg. Ez a' tudós *Hazafi* mostanság azt a' mulattságos, szép, és hasznos foglalatosságot vette magának, hogy *Dramákat* (Teátrumi játékokat) készítget, mellyek közzül már egynéhány darabok játszattak is, és közönséges kedvességet nyertek: mert úgy vagynak munkálva, hogy meg is nevetetik, meg is könyveztetik a' Halgatókat. “

A' Kis-Kúnságról, Júl. 23-dikán. —
„Szénánk elég lett. Vetéseink is bőven fizettek, úgy hogy a' tiszta búzára is keserves kin, rézses aratót kapni. — Szölleink, hasonlóképpen bőv szüretet ígérnek, ha még addig valamelly veszedelem nem éri őket. — Marháink, közönségessen száj, 's azután lába-fájók; de nem felette veszedelmes a' nyavalyájok, és hamar megfordul rajtok, kivált azokon, a' mellyek szelídek, és kézben forogván, jobb móddal orvosoltathatnak. “

Erdély Ország.

Közép-Szólouk - Vármegyéből, Júliusnak 17-dikén. — „Ezen a' részén, olly nyavalya kezdett uralkodni, a' mellyet közönségesen *Süllynek* neveznek, de a' mellynek alkalmasabb neve lenne talán: *Buja-dög*. A' Betegek' gyógyíttatására, Ispotály-házakat szándékozik építtetni a' Ns Vármegye. — *Hadad* nevezetű Mező-Városotkánkban, kilentz *Ember* megdühödött (veszett). Ezeknek orvoslásokra, ki-küldetett a' N. Vármegye által *Doktor Zaványi Úr*. — Szarvas marhák, sertések, 's ebek is felesen dühödnek, 's vesztek is már el ezen kínos nyavalyában.

(*Fiume* Városából is — melly fekszik *Dalmátziának Magyar Ország*hoz tartozó részében — azt irták Júl. 16-dikán, hogy a' mi majd egy elztendőben se szokott ott el-múlni: meg-történt ebben az elztendőben is, tud. il. hogy veszni kezdtek az ebek; minekokáért kutyá-vadászat tartatott, 's két száz ebnél több agyon lövetett.)“

B é t s.

Felséges Királynénk, tsetsemő Gyermekeknek való ruhákat küldött ajándékba a' maga Testvérjének — *Toskánai Nagy-*

Hertzeg *Ferdinánd*' Hitvesének — a' ki, mint már irtuk a' minap felőle, várandós (szüléshez közelít). El-küldetett *Bétsből Florentziába Kinszky* Hertzég is, hogy Tsáfzár ö. Felsege' nevében, és képében, Kereft-Attyává legyen a' születendő Nagy Hertzegi Magzatnak.

Magyar Országból panasz.

„Egy bizonyos Postán az én Újság-leveleimre herék kaptak, a' kik újságot ugyan szeretnek olvasni; de érte nem akarnak fizetni, sem szolgálni: kérem azt az Expeditor, hogy a' nem hozzá szöllő pakétot többé ki ne bontsa; újságaimat belőle ki ne szedje; a' mellyeket pedig eddig ki-szedett, azokat a' jövő postán küldje haza. Már ki-tapogattam, hol esik a' kár-tétel. Ha tovább is így tselekezik: én, a' hol illik, ott fogok az elég-tételért jelentést tenni.“

Egy fél-árkus Tóldalékkal, melly egy rajzolatot is foglal magában.

T O L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, August. 2-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

J e l e n t é s e k.

Sok helyekről irtak hozzám, a' kiknek későbbben esett értékre *Broughton' Religiói Lexikonának* Magyar nyelven általam való kiadása: lehetne-é még reá praenumerálni, vagy azon az árton, mellyen a' Praenumeránsoknak adódik, meg lehetne-é még szerezni? Eleintem némellyeknek küldött Leveleimben feleltem. De az ilyen kérdező Levelek gyakran jöven hozzám, mindeneknek különösen felelni bajos. Itten tehát jelentem az Erdemes Publikumnak, hogy a' kik a' jövő János Fővételi Pesti Vásárg pénzeket hozzám küldik, vagy ha az alkalmatosságnak nem létele miatt addig nem küldhetvén, tsak tudósítanak: azoknak is a' három Darabokból álló egész Munka, mint az eddig előre fizetőknek, négy Réhenes forintért adattatik. A' kik pedig számos Exemplárokat akarnak, azoknak minden tízre egygy ingyen megyen. A' Munkát kiki bizvást keresheti a' jövő Pesti Vásárkor, a' Hatvani kapun kívül jobb kézre a' *Felner Kerékjártó'* házában *Véber Komáromi Typographus* Urnál. A' kiknek pedig módjok vagyon az el-vitetésben, Komáromból akárminkor vihetik. — Ezen Munka rövid időn el-készülvén, *Abbas Ladvoatnak Dictionnaire Historique etc.* nevű Munkáját, és *Hallnak*; az *Anglusok' Szenekájoknak*, az *Ó, és Új Testamentomi Historiára való Elmélkedéseit* fogom nyomtatás alá adni; mellyekről nem csaká bővebben.

Mindszenti Sámuel.

M

Hazánknak nevezetesebb Könyvárosainál két új munkáim fogtak rövid időn árúltatni; egyikük ezeknek e' nevezet alatt: *A' Szinopei Diogenesz' Dialogusai. Cons. Wieland Ur' Írásaiból. Pesten, Trattnernél, 1793.* — a' másika pedig: *Herdernek és Lesszingnek Mesélései.* — Mind ezt, mind amazt Bétsi Rézmettző Kohl Urnak szép mettzései ékesítik; és az utóbbik hollandiai papirosra nyomtatattott, olly formán egészen, mint a' hogy' *Schrämbel Ur* adogatja ki Bécsben a' Német Klasszikusok' Írásait. — *Diogenesznek* árta 1 for. *Herdernek és Lesszingnek* pedig 1 for. 20 kr.

Ugy szándékoztam, hogy *Diogenesz* is a' szerint nyomtattassék, mint *Herder*; de egy olly történet, mellyet nem szabad kimondanom, akadályt vetett szándékomnak. Kész lévén a' Rézmettző a' képpel, kéntelen valék a' kép' kitsinségéhez illő formátumot vétetni a' Nyomtatóval, kinek még akkor apróbb betűi el nem érkeztenek vala. Ebben némelly helyeken el vagyok hibítva orthografiám, mert a' Korrektúrát nem magam vittem. Ellenben *Herdernek* minden árkusait, ide, *Tokajnak*, 's *Kassának* szomszédságába küldözgette korrekturája miatt Nyomtatóm; és erről merem állítani, hogy, ki-vévén egynehány kevés botlást, tsak nem minden hiba nélkül készült el. De ez sem érhető el azt a' tökéletességet, a' mellyet néki adni óhajtottam: mert — papirosa nints ki-simítva — a' könyv' árkusai két öltéssel vagynak öszve-füzve — és a' *Kohl* képét a' Nyomtató belé nem ragasztatta, úgy hogy már most a' Vevők azt külön fogják kapni. — Ha ki a' könyvvel együtt képet nem kap: jelentse magát annál, a' kitől a' könyvet vette, vagy levél által nálam, 's a' Nyomtató' hibája

által esett fogyatkozást helyre fogom hozni azonnal.

Lesznek talám, a' kik a' munka' árát drágálni fogják. Ezeket kérem, gondollyák-meg, hogy ez nem olly költséggel készült munka, mint a' mellyeket némelly Nyomtatóink nyújtanak. *Herdernek* árkusáért 12 for. 30 kr't ígertem az alkuban; ehez járul a' kép' árra, és a' posta-pénz, mellyet minden árkusnak velem közléséért, és ismét fel-küldéséért fizetgettem. *Schrämbl* is 1. for. 20. kron adja minden darabját Német Klasszikusainak, pedig azokból sok százat el-ád, holott én még egy munkámból sem vettem-ki a' ki-adására tett költségemet. — — Ha *Herderem*'s *Diogeneszem* nem tsal-meg úgy, mint egyéb litteraturai igyekezeteim: még ez idén sajtó alá mégyen az újjabban fordított *Geszner*, és a' *Klopstock*' *Messziásának* első Szakassza, mellyet eddig — rész szerént a' vártt segéd' meg-tagadása, rész szerént dolgaimnak ölzve-zavarodások miatt, olztán azért is, hogy a' *Chodoviéký* által Berlinben metfzetett Réztábla későn jött kezemhez, és még egy ok miatt, mellyet, míg azt nem látom, hogy nagy szándékom boldogúl, biztosabb Barátimnak is szemérmesen vallok-meg — tellyesítenem lehetetlen vala.

Kazincy Ferenc.

A' *Magyar Museum* iránt hozzám érkező számos levelekre külön-külön nem válaszolhatván, szükségesnek itéltem, e' közönséges jelentést tenni:

Bizonyos okokra és tekéntetekre nézve — — egynehány holnapok előtt arra határozam vólt meg magamat: hogy a' nevezett munkának további folytatását egyy ideig el-halasztam.

A' kik tehát eddig magokat a' Magyar Museumért jelentettek, méltóztassanak a' további tudósításig várakozni. Ha ki pedig ne talán le-tett pénzzét előbb-is vissza-venni akarná, tessék nékie magát annál jelenteni, a' kinek adta. Azt azoaban én-töllem igazsággal senki sem kívánhattya, hogy, minden hozzám jövő levélre felelvén, magamat a' posta-pénznek fizetésével terhellyem.

Kérettetnek ez úttal azok az egynehány Olvasók-is, kik a' tavalyi elztendőre még mind ez ideig sem fizettek-meg egészen, ne sajnálják, azt, a' mivel tartoznak, béküldeni. — *Kassán, Juliusban, 1793.*

A' MAGYAR MUSEUM'
Redactora.

* * *

* * *

* * *

Nem régen illy munka jött-ki Veszprém-ben a' sajtó alól: *Evangyéliomos Könyv, mellyben a' Vasárnapok, és a' jeles Innepekre rendeltt Evangyéliomi szokások magyarázatnak.* — A' tanuló Ifjúság' javára, 's a' Krisztus' esméretében nevelkedni kívánó Híveknek épületekre, Németből Magyarra fordíttatott, 's minden Vasárnapra való Imádságokkal megszereztetett *Hrabowszky György* Palotai Evang. Prédikátor által. — Veszprém-ben nyomtattatott Streibik Josef betűin 1793. — 29 árkus. — Köttetlen tsak 30 kr. Találtatik a' Dunamellyéki Evan. Superintend. TT. Esperestjeinél, 's azon érd. Uraknál, kikről emlékeztek még a' Hadi-Történetek.

Elegia, qua Poeta Nob. *Franciscus Xav. Pifcatoris*, ad Scholarum Piarum Carponensium

prius temporum vicissitudine oblitteratam, nunc Augustiss. Rom. Imperatoris, et Regis Clementissimi *Francisci Secundi* Pietate restauratam, initiumque suum cum 1-a Nov. 1793 orsuram Palestram tenellos discentium animos invitat.

Mortua cum Lazaro monumento Musa resurgit,
Plasmaque sit rursus Rege creante novum.

Panduntur valvae Regis pietate Palestrae,
Quas Fati tristes observavere vices.

In priscam evehitur pedetentim Musa Cathedram
Sedeque primaeva cluda Magistra manet.

Siste proinde pedes, aetas fugitiva Juventae,
Musarumque oris tuta morare piis.

Huc aetas docilis propera, quam rura coactus
Neglectus Musae, jussit arare bobus.

Haec pandit valvas, per quas de pulvere, celsi
Parnassi, docilis scandit ad alta puer.

D. Földvárban egy öreg Vers - szerző,
Ennius' módjára, ezen Verseket a' Frantzok
ellen, *XVI. Lajos'* halála előtt készítette:

Gallia ter felix, olim *Nec pluribus impar*:

Occidis heu! proprio victima stulta malo.
Lilia si pereant, quamvis haec *Lilia non nent*.

Libera Gens, ut ais: fune carere nequit.
Libertatis honos, nova quam nunc erigis, arbor

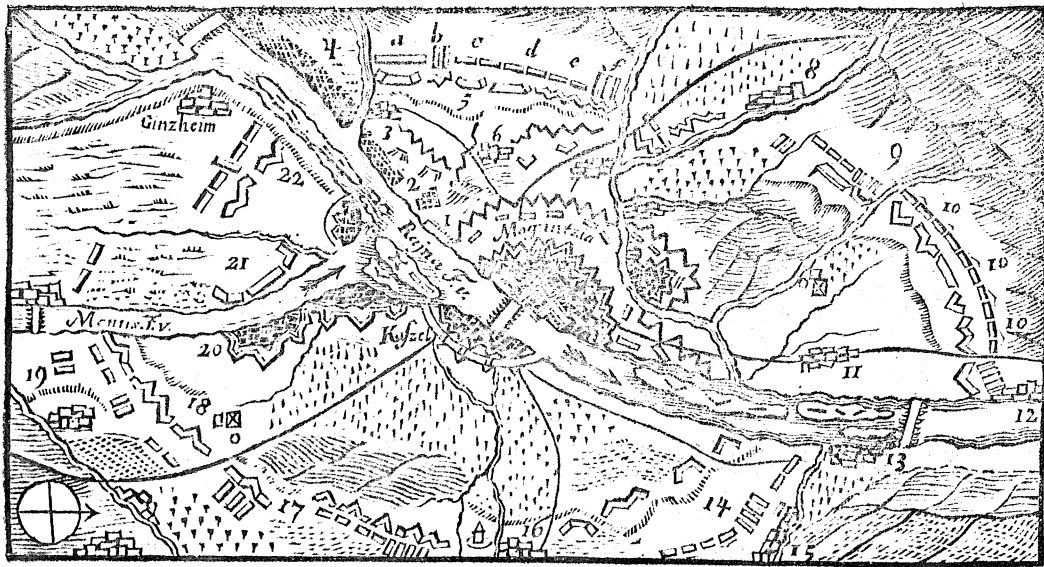
Hocce nefas ultrix crux crucis instar erit.
Nec Philo, qui sophus est, cujusque sophia

sophisma,

Ex tantis potis est, vos relevare malis.

Sistite: Nam Deus est, sine quo vos caeca
caligo

Obruet, ut florens Gallia tota ruat.

Már el-kezdettük vólt *Moguntzia Városát* *ofstromló egyesült Seregeknek fekvését* azon nagyságban rézre metzteteni, mint metztettük *Valentzia Vára* körül való *Seregeknek fekvéseiket*; de hogy érkezett a' Kurir, *Moguntziának* a' *Frantziák* által lett fel adásával: véget vettünk a' rézre való metzésnek, mivel az 3 hetek előtt nehezen készülhetett volna meg. Hamarjában tehát puzpáng-fára metztettük azt, 's ezen M betűvel jegyzett föl árkus Tóldalékba nyomtattattuk. — A' képen elő-forduló számok' és betük' magyarázatja így következik:

1. Itten a' *Rajna*' partján feküdt a' *Moguntziai Választó-Hertzegnek Favorita* nevű igen pompás Palotája és Kertje, mellyben a' *Vál. Hertzeg* meg-vendégelte tavaly, a' *Frankfurti* Koronázás után, *Tsászár*, *Tsászárné*, és a' *Prussziai Király* ő Felségeket, sok *Kir. Hertzgekkel*, 's főfő Méltóságokkal együtt. — A' miólta *Moguntzia* a' *Frantziák*' kezére jutott: a' *Favorita* egésszen el-puztúlt. 2. *Karthaus*.

3. *Weissenau*. Ennél a' helységnél vertük ki erős sántzaikból a' *Frantziákat*, *Június*' végén, mint erről oda fellyebb az 53-dik és 66-dik lapokon bőven emlékezünk.

4. *Bé-vágás* (*Verhaue*), az az: a' le-vágott élő-fák úgy rakatnak egymásra, hogy azoknak derekai és ágai miatt, keresztül ne ronthasson az *Ellenség*.

5. Itt feküdt a' *Tsász. Kir. Tábor*, melly előtt látszatnak a' *Batteriák* (ágyúzó-helyek). a betűnél sok ágyú voltak le-rakva; b-nél feküdt 2 *Osztály* (*Divisio*) *Jósef* *Fő-Hertzeg*' *Dragonos Regemenijéből*; c-nél, *Manfredini* *Reg. böl* 2 *Batalion*; d-nél, *Gemingéből* 2 *Bat.*; e-nél, *Benderéből* 2 *Batal.* (Vólt a' *Pellegrini* *Regből* is egy vagy 2 *bat.*) f-nél a' *Wurmser* *Hulzár Regből* 3 *Osztály*.

6. Heilige Kreuz. Ezt a' tűz meg emész-
tette. 7. Höchstheim falu. Ezen két, 's Veis-
sensau helységek előtt ásattak a' vár bástyáihoz
közeli ö ostrom árkok.

8. Marienborn. Itt volt a' Prusszusok fő
kvártélya. Sokszor ki rontottak ide a' várbeli
Frantziák.

9. A' Szászok tábora, és batériái.

10. A' Prusszusok tábora, és ez előtt sor-
ban a' batériák.

11. Mombach falu.

12. Badenheim, 13. Bieberich. Ezen két
faluk között volt a' Rajnán hajókra építve a'
tábori hid.

14. A' Hasszusok tábora, és batériái.

15. Mosbach falu.

16. Erbenheim. Itt volt a' Hasszusok fő
Kvártélya.

17. A' Szászok tábora, ez előtt állottak a'
batériák. Telkenheimban volt a' fő kvártélyok,
melly falu a' tábor háta megett látfszatik a'
kép szélén.

18. A' Prusszus tábor, és batériák. 19.
Hochheim. Ezen helységben volt a' Prusszu-
sok második fő kvártélya.

20. Köstheim. Sok vér ontatott ezen hely-
ségnél, mind a' két részről. Jul. elein el vet-
ték azt tsak ugyan a' Prusszusok a' Frantziák-
tól, mint azt a' 82-dik oldalon említettük.

21. Menus tsútsa (Maynspitze) Itt is volt a' Szá-
szoknak tábora, és batériái. Hochheim, és Maynbi-
schofsheim helységek között is készült hajókon egy tá-
bori hid a' Menus folyó vizén

22. Gustavsburg (Gustav vára) Ezt a' Prusszusok
foglolták el, és keményen ágyúztak belőle a' Fran-
tziák ellen. Ezen kis vár az úgy nevezett Rheinspitze
(Rajna tsútsán) fekszik. Itt is Prussz. Katonák táboroztak.

Külzel várossan innen szőlős kertek szemléltetnek
a' képen, de a' mellyeknek kevés hasznát vehetik a'
gazdák, mivel a' szőlő tökéket nagy részént kivagdalta
belőlek az ellenség.